

Αξιολόγηση της γλωσσικής επίδοσης στην τάξη

Ομιλία που παρουσιάστηκε
στο Workshop του Γραφείου Παιδείας Αμέσου Αρχιεπισκοπικής Περιφέρειας,
στο St Demetrios High School, Astoria, Νέα Υόρκη,
στις 2 Νοεμβρίου 2010,
από τον Παναγιώτη Ανδρέου, καθηγητή στο Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας
του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
και συνεργάτη του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών

1. Η σημασία της αξιολόγησης

Το θέμα της αξιολόγησης είναι προφανώς ευρύ αλλά ταυτόχρονα ιδιαίτερα ενδιαφέρον, θα λέγαμε ένα θέμα αιχμής, που έχει απασχολήσει και απασχολεί ακόμη όχι μόνο τους εκπαιδευτικούς, τους υπόλοιπους συντελεστές της εκπαιδευτικής διαδικασίας – συμβούλους, συντάκτες εγχειριδίων, γραφεία παιδείας, κτλ. –, βεβαίως τους μαθητές και τους γονείς τους, αλλά και θεωρητικούς της γλωσσικής εκπαίδευσης και γενικότερα της εκπαίδευσης.

Κατά καιρούς έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί από τους επιστήμονες που έχουν ασχοληθεί με το θέμα της αξιολόγησης. Σύμφωνα με έναν γενικά αποδεκτό ορισμό, η αξιολόγηση είναι η διαδικασία και το προϊόν χρήσης τακτικής κλίμακας. Η τακτική κλίμακα είναι αυτή που επιτρέπει την ιεραρχική κατάταξη των υποκειμένων μιας έρευνας ως προς κάποια ιδιότητά τους, χωρίς να ξέρουμε πόσο ακριβώς καλύτερη, ανώτερη είναι η μία βαθμίδα της κλίμακας από την άλλη. Η χρήση της κλίμακας αυτής μπορεί να καταλήγει ή να στοχεύει στη λήψη αποφάσεων, στην επιλογή κάποιων υποκειμένων και την απόρριψη άλλων.

Το βέβαιο είναι ότι η αξιολόγηση προφανώς έχει μεγάλη σημασία σε όλα τα επίπεδα δραστηριοτήτων της ζωής των ανθρώπων, αρκεί να σκεφτούμε ότι, σύμφωνα και με τον παραπάνω ορισμό, πολλές φορές από την αξιολόγηση κρίνεται η τύχη, το μέλλον, τελικά η ζωή κάποιων ανθρώπων. Γενικότερα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η αξιολόγηση έχει τη δύναμη να αλλάζει/επηρεάζει τις ζωές των ανθρώπων. Αυτά και μόνο είναι αρκετά για να καταλάβουμε με πόσο μεγάλη προσοχή πρέπει να γίνεται η αξιολόγηση και πόσο μεγάλη σημασία πρέπει να της αποδίδουμε.

Ο σημαντικός ρόλος της αξιολόγησης δεν παύει να ισχύει ούτε στη μαθησιακή διαδικασία. Συγκεκριμένα, η γλωσσική αξιολόγηση, που αποτελεί και το κεντρικό θέμα της εργασίας μας, παίζει καθοριστικό ρόλο στη συγκέντρωση πληροφοριών που χρειάζονται για σκοπούς όπως είναι η διάγνωση των αναγκών, του επιπέδου γλωσσομάθειας, των ικανοτήτων και των αδυναμιών των μαθητών μας. Βέβαια, παρόλο που η αξιολόγηση αποτελεί μέρος της καθημερινότητας του γλωσσικού μαθήματος, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των διδασκόντων που δουλεύουν με νεαρούς μαθητές έχει από ελάχιστη έως καθόλου εκπαίδευση στη γλωσσική αξιολόγηση.

Η επίδραση της γλωσσικής αξιολόγησης μπορεί να είναι θετική ή αρνητική. Το θετικό ή αρνητικό πρόσημό της εξαρτάται από μια σειρά παραγόντων, που κυμαίνονται από τον τρόπο με τον οποίο η διαδικασία της αξιολόγησης ή η εξεταστική δοκιμασία δομείται μέχρι τον τρόπο που χρησιμοποιείται. Όταν γίνεται με αποτελεσματικό¹ τρόπο, η αξιολόγηση: (α) καταγράφει, όσο το δυνατόν, ακριβώς και πλήρως τις γνώσεις και τις ικανότητες των μαθητών, (β) βοηθάει τον διδάσκοντα να κατανοήσει σε βάθος αυτά που γνωρίζουν οι μαθητές, ώστε να μπορεί να πάρει τις κατάλληλες διδακτικές αποφάσεις, βασισμένες σε πραγματικά δεδομένα. Σε τελική ανάλυση, η αξιολόγηση που γίνεται με αποτελεσματικό τρόπο βελτιώνει τη διδακτική πρακτική και δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να γνωρίζουν για τη δική τους πρόοδο, τι έκαναν καλά ή τι ίσως δεν κατάλαβαν, να αναπτύσσουν κίνητρα για βελτίωση της μάθησης, να αυτονομούνται, να αποδεσμεύονται σιγά σιγά από την ανάγκη στήριξης και να γίνονται ενεργοί μαθητές.

Πέρα από τους άμεσα ενδιαφερόμενους για τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, τους διδάσκοντες και τους μαθητές, η αξιολόγηση έχει μεγάλη σημασία τόσο για τους υπεύθυνους εκπαίδευσης όσο και για τους γονείς των μαθητών. Από μία αποτελεσματική αξιολόγηση δίνεται στους μεν πρώτους η δυνατότητα να πάρουν πολύτιμες πληροφορίες για τα επιτεύγματα των μαθητών, για το κατά πόσο τα σχολεία τηρούν επιτυχημένα το πρόγραμμα σπουδών κτλ., και στους δεύτερους να έχουν μια πιο ακριβή ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών τους.

Από την άλλη, προκύπτει ότι, όταν η αξιολόγηση γίνεται με μη αποτελεσματικό τρόπο, πιθανότατα ταυτίζεται με τη βαθμολογία και συχνά οδηγεί σε βαθμοθηρία. Ο εκπαιδευτικός ενημερώνεται με μη πραγματικά δεδομένα, δεν επιλέγει τις κατάλληλες κινήσεις και δεν βελτιώνεται η διδακτική πρακτική. Οι μαθητές δεν αναπτύσσουν κίνητρα για βελτίωση της μάθησης, αλλά γίνονται παθητικοί δέκτες. Επίσης, κάτι που αξίζει να αναφερθεί, είναι ότι η μη αποτελεσματική αξιολόγηση μπορεί να καθιερώσει και να συντηρήσει κοινωνικές θέσεις, αν είναι σχεδιασμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να ευνοεί τους προνομιούχους μιας κοινωνίας, διαγωνίζοντας το υπάρχον καθεστώς. Με άλλα λόγια, δεν δίνει ίσες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές να αποδείξουν την αξία τους και τις ικανότητές τους.

2. Τι πρέπει να γνωρίζει ο διδάσκων πριν αξιολογήσει

Για να πετύχουμε μια όσο το δυνατόν αποτελεσματική αξιολόγηση, θεωρείται χρήσιμο οι διδάσκοντες, πριν αξιολογήσουν, να έχουν γνώση κάποιων πραγμάτων. Στη συνέχεια θα δοθούν βασικές πληροφορίες που οι διδάσκοντες πρέπει να έχουν υπόψη πριν αξιολογήσουν τους νεαρούς μαθητές, με παραδείγματα όπου χρειάζεται.

---

¹ Με τον όρο αποτελεσματική αναφερόμαστε στην αξιολογική διαδικασία ή δραστηριότητα που έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να εξασφαλίζει, όσο είναι δυνατόν, έγκυρες και αξιόπιστες πληροφορίες για τις ικανότητες και την πρόοδο των μαθητών.

- *Γνώση των ατομικών χαρακτηριστικών των μαθητών.* Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, συζητήσεις κτλ., τόσο με τους μαθητές, αλλά και με τους γονείς, τους διδάσκοντες άλλων μαθημάτων, κ.ά. Πριν από κάθε απόφαση για αξιολόγηση καλό είναι οι διδάσκοντες να γνωρίζουν, π.χ.:
  - τη διαφορετική προέλευση των μαθητών τους, π.χ. ποια από τα παιδιά που μαθαίνουν την ελληνική στη Νέα Υόρκη γεννήθηκαν μέσα σε ένα περιβάλλον με ελληνόφωνο το έναν από τους δύο γονείς και ποια σε περιβάλλον με ελληνόφωνους και τους δύο·
  - το ιστορικό των μαθητών, π.χ. παιδιά από χωρισμένες οικογένειες·
  - τα ενδιαφέροντα των μαθητών, π.χ. αθλητισμός·
  - το μαθησιακό στιλ, δηλαδή πώς αρέσει στα παιδιά να μαθαίνουν ή πώς έχουν μάθει να μαθαίνουν·
  - ικανότητες, π.χ. αν ένα παιδί έχει κλίση στη ζωγραφική, καλό είναι να εμπλέξουμε στη γλωσσική του αξιολόγηση και τη ζωγραφική· κτλ.

- *Γνώση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των νεαρών μαθητών.* Οι ανήλικοι μαθητές, παιδιά και έφηβοι, έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που τους κάνουν να ξεχωρίζουν από τους ενήλικες. Η βαθιά γνώση και η κατανόηση αυτών των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών είναι αναγκαία για την επιλογή ή δημιουργία των κατάλληλων δραστηριοτήτων αξιολόγησης.
  - *Νοητική, κοινωνική, συναισθηματική και φυσική ανάπτυξη.* Οι νεαροί μαθητές, σε αντίθεση με τους ενήλικες, βρίσκονται σε μια συνεχή νοητική, κοινωνική, συναισθηματική και φυσική ανάπτυξη. Οι περιγραφές και τα παραδείγματα που ακολουθούν αποτελούν μια γενική παρουσίαση, καθώς τα παιδιά αναπτύσσονται με ποικίλους και μοναδικούς ρυθμούς και με τρόπους που επηρεάζονται από προσωπικές τους εμπειρίες.
    - Νοητική ανάπτυξη,* π.χ. η προσοχή των μαθητών μικρής ηλικίας έχει μικρή διάρκεια και αποσπάται εύκολα από τους συμμαθητές τους· οι μαθητές μικρής ηλικίας εύκολα απορρίπτουν μια δραστηριότητα, αν τη βρουν δύσκολη, κτλ.
    - Κοινωνική ανάπτυξη,* π.χ. τα παιδιά 5-7 χρονών μαθαίνουν πώς να συνεργάζονται και να μοιράζονται, το οποίο σημαίνει ότι αναπτύσσουν μια ικανότητα να παίρνουν μέρος σε μικρές ομάδες καθηκόντων, η επαφή με τους συμμαθητές τους εκτοξεύεται εκπληκτικά κατά τη διάρκεια των σχολικών χρόνων, κτλ.
    - Συναισθηματική ανάπτυξη,* π.χ. οι μαθητές χρειάζονται ένα «ψυχολογικά» ασφαλές περιβάλλον μάθησης, συνεχή ενθάρρυνση, συχνά κρύβουν συναισθήματα αμηχανίας, άγχους και νευρικότητας, κτλ.
    - Φυσική ανάπτυξη,* π.χ. τα παιδιά πολλές φορές κουράζονται περισσότερο να κάθονται ακίνητα παρά να κινούνται, κτλ.
  - *Γραμματισμός.* Τα παιδιά μαθαίνουν τις δεξιότητες γραμματισμού παράλληλα με τη γλώσσα στόχο, π.χ. στην ηλικία των 7-9 χρονών αναπτύσσουν την ικανότητα

να διαβάζουν σιωπηλά, στην ηλικία των 11-13 χρονών αρχίζουν να καταλαβαίνουν ότι οι άνθρωποι μπορεί να ερμηνεύουν το ίδιο υλικό με διαφορετικό τρόπο, κτλ. Αυτή η γνώση έχει σημασία, π.χ. για την κατάλληλη επιλογή των δραστηριοτήτων ή των κειμένων που θα χρησιμοποιηθούν για διάβασμα και τις προσδοκίες στη γραφή.

- *Ευάλωτοι.* Οι νεαροί μαθητές είναι εξαιρετικά ευάλωτοι και γι' αυτό χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή. Οι διδάσκοντες πρέπει να έχουν συναίσθηση του πόσο ευάλωτοι είναι οι μαθητές, καθώς μια μικρή αποτυχία ή έλλειψη θετικού πλαισίου μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια του κινήτρου ή/και της αυτοεκτίμησης των μαθητών. Τα παιδιά χρειάζονται εμπειρίες που θα τους βοηθήσουν να πετύχουν και να νιώσουν καλά για τους εαυτούς τους. Αυτές μπορούν να τους δώσουν ενθουσιασμό και δημιουργικότητα.
- *Γνώση των χαρακτηριστικών της γλωσσικής εκμάθησης των παιδιών.* Οι διδάσκοντες χρειάζεται να έχουν βαθιά γνώση και κατανόηση των τρόπων μάθησης των νεαρών μαθητών τους, π.χ. μάθηση μέσα από αλληλεπίδραση, με την ενεργό συμμετοχή των μαθητών· οι μαθητές πρέπει να είναι ενήμεροι για τις ανάγκες τους, υπεύθυνοι για τη μάθηση τους, κτλ.
- *Διδακτική της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.* Η κατάρτιση και η επιμόρφωση των διδασκόντων σε θέματα διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας είναι σίγουρα απαραίτητη, καθώς η απουσία μιας τέτοιας εκπαίδευσης δημιουργεί προβλήματα τόσο στην αξιολόγηση όσο και στην ίδια τη διδασκαλία της γλώσσας.

3. Βασικές αρχές για την επιλογή δραστηριοτήτων και διαδικασιών αξιολόγησης

Με ποια κριτήρια οι διδάσκοντες μπορούν να επιλέξουν τις πιο κατάλληλες δραστηριότητες αξιολόγησης; Τι είδους δραστηριότητες αξιολόγησης δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να έχουν τις καλύτερες ευκαιρίες για μάθηση, καθώς επίσης να δείξουν τι μπορούν να κάνουν; Πολλές φορές οι δραστηριότητες αξιολόγησης που επιλέγονται με λάθος τρόπο μπορεί να οδηγήσουν τους μαθητές στην αποτυχία. Παρακάτω, θα παρουσιάσουμε κάποιες βασικές αρχές για την επιλογή δραστηριοτήτων και διαδικασιών αξιολόγησης.

- Επιλέξτε δραστηριότητες αξιολόγησης που δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα για πραγματικούς σκοπούς επικοινωνίας και σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας. Εστιάζοντας στις ικανότητες των παιδιών σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας, πετυχαίνουμε την ενεργό συμμετοχή των μαθητών με μάθηση μέσα από δραστηριότητες που έχουν νόημα.
- Επιλέξτε δραστηριότητες και διαδικασίες που ταιριάζουν στα χαρακτηριστικά

των μαθητών σας, π.χ. στην ηλικία τους, στα ενδιαφέροντά τους, στα κοινωνικά και ατομικά τους χαρακτηριστικά, στο επίπεδο γλωσσομάθειάς τους, κτλ.

- Μην αξιολογείτε ό,τι δεν προβλέπεται από το πρόγραμμα σπουδών των μαθητών και, ουσιαστικά, δεν τους αφορά. Μην ξεχνάτε ότι το πρόγραμμα σπουδών συνήθως καθορίζει το εύρος της γνώσης, τις δεξιότητες, κτλ., που πρέπει να διδαχθούν οι μαθητές.
- Επιλέξτε δραστηριότητες αξιολόγησης που εξασφαλίζουν εγκυρότητα (αξιολογούν αυτό που υποτίθεται ότι πρέπει να αξιολογήσουν) και αξιοπιστία (ο μαθητής θα λάβει την ίδια βαθμολογία, αν αξιολογηθεί από άλλο διδάσκοντα) και έχουν θετική επίδραση. Η αλήθεια είναι ότι πολλά πρέπει να αναρωτηθούμε για τις δραστηριότητες αξιολόγησης, π.χ.:
  - Είναι κατάλληλες οι δραστηριότητες και οι διαδικασίες αξιολόγησης για όλα τα παιδιά;
  - Είναι κατάλληλος ο τρόπος βαθμολόγησής τους;
  - Έχουν θετική επίδραση, π.χ. στη μάθηση και την πρόοδο των παιδιών; κτλ.
- Οι καλύτερες δραστηριότητες και διαδικασίες αξιολόγησης είναι αυτές που δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να έχουν την καλύτερη επίδοση. Σκοπός μας πρέπει να είναι πάντοτε η καλύτερη επίδοση των μαθητών και πρέπει να κάνουμε τα πάντα γι' αυτό. Η αποτυχία έστω και ενός μαθητή θα πρέπει να μας κάνει να σκεφτόμαστε, π.χ.:
  - Υπήρχε αρκετός χρόνος για να ολοκληρωθεί η εξεταστική δοκιμασία;
  - Ήταν κατανοητές οι οδηγίες;
  - Υπήρχαν εξωτερικοί παράγοντες που επηρέασαν τη διαδικασία;
  - Υπήρχαν πολιτισμικές αναφορές που δεν ήταν γνωστές ή οικείες;
  - Η δραστηριότητα ή η διαδικασία αξιολόγησης μπορούσε να κινητοποιήσει αρκετά το συγκεκριμένο παιδί;
  - Είχαμε εμείς οι εκπαιδευτικοί υψηλές προσδοκίες από το παιδί;
  - Δημιουργήσαμε τις κατάλληλες συνθήκες;
  - Υποστηρίξαμε τους μαθητές που χρειάζονταν λίγη βοήθεια για να τα καταφέρουν; κτλ.
- Φροντίζουμε οι δραστηριότητες αξιολόγησης, αν όχι όλες, τουλάχιστον όμως αρκετές, να προκαλούν πνευματικά τους μαθητές μας. Φτιάχνοντας ίσως μια ιστορία ή ένα πρόβλημα, οι δραστηριότητες γίνονται πιο ενδιαφέρουσες για τους μαθητές και τους κινητοποιούν. Για παράδειγμα, η παρακάτω δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου πληροφορεί τον διδάσκοντα για το αν οι μαθητές γνωρίζουν τα χρώματα.

Οδηγία: Άκουσε τις προτάσεις και ζωγράφισε στην εικόνα το σπίτι και τον κήπο με το κατάλληλο χρώμα.

*Το σπίτι είναι κίτρινο.
Τα δέντρα είναι πράσινα.
Η πόρτα είναι καφέ.
κτλ.* } Εκφωνούμενες προτάσεις

Πιθανόν η συγκεκριμένη δραστηριότητα να αρέσει στους μαθητές γιατί μπορούν εύκολα να τη φέρουν εις πέρας. Όμως, θα αποκτούσε περισσότερο ενδιαφέρον και έτσι θα κινητοποιούσε τους μαθητές, αν δινόταν λίγο διαφορετικά, π.χ.:

Οδηγία: Η Κατερίνα ψάχνει μερικά πράγματα μέσα στο σπίτι της. Μπορείς να τη βοηθήσεις να τα βρει; Αν βρεις αυτό που ψάχνει, ζωγράψέ το με το κατάλληλο χρώμα! Το βιβλίο της είναι κόκκινο. Μπορείς να τη βοηθήσεις να το βρει; Έχασε την μπλε τσάντα της. Είναι εκεί;

- Αντλούμε από ποικίλες πηγές πληροφοριών, για να έχουμε μια όσο το δυνατόν ακριβή και σύνθετη εικόνα των ικανοτήτων του μαθητή.
- Αποφάσεις βασισμένες σε μία μόνο πηγή είναι παρακινδυνευμένες.
- Συλλέγουμε δεδομένα από έναν αριθμό διαφορετικών δραστηριοτήτων ή διαδικασιών αξιολόγησης, π.χ. παρατήρηση, γλωσσικοί φάκελοι (portfolios), αυτοαξιολόγηση, εξεταστικές δοκιμασίες, κτλ.

4. Πρακτικές αξιολόγησης στην τάξη

Υπάρχουν πολλές πρακτικές αξιολόγησης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους διδάσκοντες στην τάξη. Ο συνδυασμός μιας ποικιλίας πρακτικών αξιολόγησης, όπως αναφέραμε και παραπάνω, βοηθάει τους διδάσκοντες να «χτίσουν» μια πιο ακριβή και ρεαλιστική γνώση για τις ικανότητες των μαθητών. Η αξιολόγηση στην τάξη μπορεί να ενθαρρύνει τη συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία, να δώσει κίνητρα και αυτοπεποίθηση καθώς και συνεχή υποστήριξη για μάθηση στους μαθητές. Παρακάτω θα αναφερθούμε σε μερικές «εναλλακτικές» πρακτικές αξιολόγησης, που με κατάλληλη και συνδυαστική χρήση, μπορούν να φέρουν τα θετικά αυτά αποτελέσματα.

Παρατήρηση

Η παρατήρηση μπορεί να είναι τυχαία ή προγραμματισμένη. Στην τυχαία παρατήρηση, ο διδάσκων περιφέρεται ανάμεσα στους μαθητές, παρατηρεί την επίδοσή τους και στο τέλος μπορεί να κρατήσει κάποιες σημειώσεις. Στην

προγραμματισμένη παρατήρηση, οι διδάσκοντες παρατηρούν την επίδοση των μαθητών σε κάποια δραστηριότητα μέσα στην τάξη, αλλά με έναν πιο τακτικό και συστηματικό τρόπο. Σημειώνοντας / καταγράφοντας, για παράδειγμα, τις παρατηρήσεις τους σε καταλόγους ελέγχου (checklists) ή βαθμολογικές κλίμακες (rating scales). Οι παρατηρήσεις συνιστούν αξιολόγηση μόνο όταν καταγράφονται συστηματικά κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, έτσι ώστε να σημειώνονται τα χαρακτηριστικά και οι αλλαγές της επίδοσης των μαθητών.

Ως πρακτική αξιολόγησης η παρατήρηση μπορεί να καταστεί μία από τις πιο χρήσιμες. Δεν ενοχλεί το παιδί και του επιτρέπει να αξιολογηθεί κατά τη διάρκεια συνηθισμένων δραστηριοτήτων στην τάξη. Οι διδάσκοντες είναι χρήσιμο να παρατηρούν συνεχώς, να κρατούν σημειώσεις και να προσαρμόζουν ανάλογα τη διδασκαλία τους. Έτσι, έχουμε ένα ενημερωμένο αρχείο για την πορεία μάθησης κάθε παιδιού. Βεβαίως, δεν είναι ρεαλιστικό να παρατηρούμε κάθε μαθητή ανά πάσα στιγμή. Αναγκαστικά εστιάζουμε π.χ. σε 6 με 7 διαφορετικούς μαθητές σε ένα μάθημα, κάθε μέρα ή κάθε λίγες μέρες.

Κατάλογος ελέγχου

Όνομα: Περίοδος: Θέμα: Θάλασσα	Πάντα	Μερικές φορές	Σπάνια
1. Χρησιμοποιεί τη γλώσσα στόχο στις γλωσσικές δραστηριότητες.			
2. Ανταποκρίνεται στις ερωτήσεις και συμμετέχει στις συζητήσεις της τάξης.			
3. Ακολουθεί τις οδηγίες στα παιχνίδια και σε άλλες δραστηριότητες σε αυτή την ενότητα.			
4. Είναι ικανός/ή να γράφει μισή σελίδα για τη θάλασσα χωρίς βοήθεια.			
κτλ.			

Συνεδρίες

Οι συνεδρίες εμπλέκουν τους διδάσκοντες σε μια εστιασμένη συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με τη δουλειά τους. Οι συνεδρίες μπορούν να επικεντρωθούν σε ατομικές ή ομαδικές εργασίες. Οι διδάσκοντες προσπαθούν με ερωτήσεις να εκμαιεύσουν τις απαντήσεις των μαθητών (π.χ. Πώς διάβασες αυτή τη βδομάδα; Γιατί διάλεξες αυτή την ιστορία;), με σκοπό να αξιολογήσουν την πρόοδό τους και, επίσης, να τους βοηθήσουν να αναλογιστούν και αυτοί τη δική τους επίδοση.

Συνεδρίες μπορούν να γίνουν και με τους γονείς, οι οποίοι είναι πολύτιμη πηγή πληροφοριών. Μπορούν να μας πληροφορήσουν π.χ. για τη χρήση της γλώσσας των παιδιών στο σπίτι, το ενδιαφέρον τους στο διάβασμα, τη συναισθηματική τους

κατάσταση, κτλ. Επίσης, μπορούμε να πάρουμε πληροφορίες από καθηγητές άλλων μαθημάτων. Τι κάνουν οι μαθητές μας στα άλλα μαθήματα; Έχουν την ίδια συμπεριφορά; Με αυτό τον τρόπο παίρνουμε αποφάσεις για τις ανάγκες των μαθητών, για την επίδοση και την πρόοδό τους.

Αυτοαξιολόγηση και αξιολόγηση από συμμαθητές

Η αλήθεια είναι ότι συνήθως υποτιμούμε τη δυνατότητα αυτοαξιολόγησης των μαθητών μας. Ένας μαθητής που μαθαίνει να αξιολογεί τη δουλειά του κινείται από τον έλεγχο που του ασκούν οι άλλοι στον αυτοέλεγχο ή στην αυτονομία. Με την αυτοαξιολόγηση έχουμε ανάπτυξη κινήτρων και επίγνωσης. Οι μαθητές εκτιμούν τις ικανότητές τους, αναγνωρίζουν τις αδυναμίες τους και προσανατολίζουν αποτελεσματικότερα τη μάθησή τους. Γενικά, αναγνωρίζεται ότι οι αυτόνομοι μαθητές έχουν ένα πλεονέκτημα στη συνέχιση της μάθησης και στην προσαρμογή στη ζωή τους.

Οι διδάσκοντες μπορούν να δημιουργήσουν μια καρτέλα αυτοαξιολόγησης ανάλογα με το επίπεδο και τις δεξιότητες που αποτελούν τον στόχο της διδασκαλίας. Όπως θα δούμε, μπορούν να δημιουργήσουν προτάσεις του τύπου «μπορώ να κάνω». Οι καρτέλες αυτοαξιολόγησης μπορεί να αφορούν τις δεξιότητες που προβλέπεται να αναπτύξει ο μαθητής κατά τη διάρκεια μιας σχολικής χρονιάς. Αυτό μπορεί να γίνει μετά την ολοκλήρωση μιας ενότητας ή μετά από κάποια δραστηριότητα, π.χ. για την παραγωγή γραπτού λόγου «Γράφω μια κάρτα σε ένα φίλο».

Γράφω μια κάρτα από τις διακοπές μου σε ένα φίλο

Μπορώ να...			
1. γράφω κάποιες λέξεις για να απευθυνθώ στο άτομο στο οποίο γράφω.			
2. γράφω μια φράση για να πω τα νέα μου.			
3. γράφω μια φράση για να πω πού είμαι.			
4. γράφω μια φράση για να πω τι κάνω / έκανα. (δραστηριότητες, επισκέψεις...)			
5. γράφω μια φράση για να πω τι καιρό κάνει.			
6. γράφω μια φράση για να αποχαιρετήσω.			
7. γράφω τα στοιχεία του φίλου μου και τη διεύθυνση όπου θα στείλω την κάρτα.			

: Μπορώ να το κάνω χωρίς δυσκολία.

: Αρχίζω να μπορώ να το κάνω.

: Δεν μπορώ ακόμα να το κάνω.

Η χρήση καρτελών αυτοαξιολόγησης έχει πολλά πλεονεκτήματα:

- Παρέχει συγκεκριμένα κριτήρια στους μαθητές.
- Βοηθάει τους μαθητές να ανακαλύψουν τι σκέφτονται οι ίδιοι για τις δεξιότητές τους και να καταλάβουν αν έχουν υπερεκτιμήσει ή υποτιμήσει τις δυνατότητές τους (η επιβεβαίωση έρχεται σε συνδυασμό και με άλλους τρόπους αξιολόγησης).
- Είναι ένας τρόπος να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές την πρόοδό τους. Σε διαφορετική στιγμή επαναλαμβάνουν την ίδια δραστηριότητα και συγκρίνουν τι έχουν συμπληρώσει στις καρτέλες.

Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της αξιολόγησής τους. Όπως φαίνεται, σκοπός της αξιολόγησης αυτού του τύπου δεν είναι να βαθμολογήσει την επίδοση των μαθητών, αλλά να τους πληροφορήσει σχετικά με το τι ξέρουν και τι μένει να μάθουν.

Παρόμοια πλεονεκτήματα έχει και η αξιολόγηση των μαθητών από τους συμμαθητές τους. Ανάμεσα σε άλλα είναι η αύξηση της ικανότητας των μαθητών να μιλάνε για τη γλώσσα, η αύξηση της υπευθυνότητας για τη δική τους δουλειά και η ενδυνάμωση της αίσθησης του να είναι κανείς «κομμάτι» της κοινότητας που λέγεται τάξη. Για την αξιολόγηση συμμαθητών, οι μαθητές θα πρέπει να εξοικειωθούν κατ' αρχάς με τα κριτήρια αξιολόγησης, να λένε πρώτα τα θετικά στοιχεία και να μην κοροϊδεύουν τους συμμαθητές τους.

Γλωσσικός φάκελος (portfolio)

Ο γλωσσικός φάκελος είναι μια συλλογή των επιτυχημένων εργασιών του μαθητή που ετοιμάζεται κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Μπορεί να περιλαμβάνει, π.χ., δείγματα παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου του μαθητή, ζωγραφιές, λίστα των βιβλίων που διαβάστηκαν, σημειώσεις από συνεδρίες και παρατήρηση, λίστες αυτοαξιολόγησης, δείγματα από εξεταστικές δοκιμασίες, κτλ.

Μεταξύ πολλών άλλων οι γλωσσικοί φάκελοι προσφέρουν μια βάση στην οποία οι διδάσκοντες μπορούν να συσσωρεύσουν ένα αρχείο των επιτευγμάτων των μαθητών κατά τη διάρκεια της χρονιάς, να δώσουν αφορμή για συζήτηση με δασκάλους,

μαθητές, γονείς, κτλ. Οι γλωσσικοί φάκελοι επικεντρώνονται στις δυνάμεις και όχι στις αδυναμίες του μαθητή και έτσι δίνουν κίνητρα για μάθηση. Η κριτική ενάντια στη χρήση των γλωσσικών φακέλων επικεντρώνεται συχνά στην έλλειψη αξιοπιστίας και εγκυρότητας, στη μη εξοικείωση των δασκάλων με τη διαδικασία και στο μεγάλο κόστος και τον χρόνο που απαιτείται.

5. Επίλογος

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι η αξιολόγηση στην τάξη είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της αξιολόγησης των μαθητών. Για να έχουμε μια ρεαλιστική εικόνα των ικανοτήτων των μαθητών μας, επιβάλλεται ο συνδυασμός αξιολογικών πρακτικών. Επιπλέον, η συνεχής αξιολόγηση καθώς και η διατήρηση αρχείων θεωρούνται απαραίτητες για τον έλεγχο της προόδου των μαθητών και για την ανατροφοδότηση της διδασκαλίας.

Πολλές φορές η αξιολόγηση καθορίζει το μέλλον των παιδιών και το πώς αναλώνουν τον χρόνο τους. Μεταφέρει μηνύματα στα παιδιά για το τι οι γονείς και οι διδάσκοντές τους θεωρούν σημαντικό στην εκμάθηση της γλώσσας και στη ζωή. Θα πρέπει, ως διδάσκοντες, να σκεφτούμε τι είδους μαθητές θέλουμε. Θέλουμε μαθητές με αυτονομία στη μάθηση; Αποδεδειγμένους από την εξάρτηση και την ανάγκη στήριξης; Μαθητές που να αναπτύσσουν στρατηγικές πρόσβασης στο άγνωστο και αντιμετώπισης του απρόβλεπτου; Ή το αντίθετο;

Τέλος, η αξιολόγηση στην τάξη θα πρέπει να στοχεύει κυρίως στην ενθάρρυνση των μαθητών για συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία, στην κινητοποίηση και στην αύξηση της αυτοπεποίθησης των μαθητών, με τη συνεχόμενη, βέβαια, υποστήριξη των διδασκόντων. Αν θέλουμε, λοιπόν, να ισχυριζόμαστε ότι το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται στο μαθητή, τότε θα πρέπει και οι δραστηριότητες και οι διαδικασίες αξιολόγησης να υποστηρίζουν αυτόν τον ισχυρισμό.

Ενδεικτικές πηγές για τη γλωσσική αξιολόγηση

Bachman, L. F. & Palmer, A. S. (1996). *Language Testing in Practice*. Oxford:Oxford University Press.

Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.

Mason, J. (1992). Assessing early literacy development. In B. Derewianka (ed.), *Language Assessment in Primary Classrooms* (pp. 103–38). Marrickville, NSW: Harcourt Brace Jovanovich.

McKay, P. (2006). *Assessing young language learners*. Cambridge: Cambridge University Press.

Moya, S. S. & O'Malley, M. (1994). A portfolio assessment model for ESL. *Journal of Educational Issues of Language Minority Students* 13, 13–36.

O'Malley, J. M. & Valdez Pierce, L. (1996). *Authentic Assessment for English Language Learners*. USA: Addison-Wesley.

Puckett, M. B. & Black, J. K. (2000). *Authentic Assessment of the Young Child*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.

Shohamy, E. (2001). *The Power of Tests: Critical Perspectives on the Uses of Language Tests*. Harlow, England: Longman.

Τοκατλίδου, Β. (1986). *Εισαγωγή στη διδακτική των ζωντανών γλωσσών. Προβλήματα-προτάσεις*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Τσοπάνογλου, Α. (2000). *Η μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας και εφαρμογές της στην αξιολόγηση της γλωσσικής κατάρτισης*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.

European Association for Language Testing and Assessment

<http://www.ealta.eu.org/>

Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18-11-2010.

Language Testing

<http://ltj.sagepub.com/>

Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18-11-2010.

Language Assessment Quarterly

<http://www.tandf.co.uk/journals/journal.asp?issn=1543-4303&subcategory=ED200000>

Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18-11-2010.

Language Testing Resources Website

<http://languagetesting.info/>

Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18-11-2010.

Association of Language Testers of Europe

<http://www.alte.org/>

Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18-11-2010.

International Language Testing Association

<http://www.iltaonline.com/>

Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18-11-2010.

Practical Assessment, Research & Evaluation (PARE)

<http://pareonline.net/Home.htm>

Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18-11-2010.

Assessment in Education

<http://www.tandf.co.uk/journals/titles/0969594X.asp>

Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18-11-2010.